

Transport col·lectiu organitzat per l'empresa: des de l'any 2003 les empreses que prestin servei de transport col·lectiu al seu personal (autobús, microbús, autocar o cotxe compartit) poden deduir fiscalment el 100% de les despeses afectades per aquests desplaçaments, i poden, a més, amortitzar el 20% de la inversió. En el cas del cotxe compartit, l'itinerari realitzat per anar a recollir els companys ha de ser inclòs en el cost assignat.

Desplaçaments en bicicleta: s'indemnitza el ciclista amb 0,15€/ km recorregut (pot utilitzar la bicicleta en tot el recorregut o en una part del desplaçament fent intercanvi amb el transport públic). Aquesta indemnització és acumulable a altres exoneracions que pugui gaudir en altres desplaçaments en transport públic o col·lectiu.

Al Regne Unit la Llei de Finances de 1999 va introduir una exempció fiscal anual per promoure viatges més saludables per anar a la feina i reduir la contaminació ambiental. Com a part del Pla de Transport Verd del govern es permet que tant l'administració com els empresaris, prestin bicicletes i equips de seguretat als empleats. S'atorguen, al mateix temps, subvencions a la compra de bicicletes i a la instal·lació d'aparcaments. Alhora, els empresaris poden pagar fins a 20 penics per milla (lliures d'impostos) als empleats que utilitzin la bicicleta en els desplaçaments per motiu feina. Es donen exempcions tributàries a les empreses que impulsin serveis d'autobús per als treballadors.

El Govern dels Estats Units va aprovar a l'octubre de 2008 un conjunt d'actuacions per valor de 700.000 milions de dòlars relacionades amb el clima, l'estalvi d'energia i la regulació del transport. Els treballadors que es desplacen en bicicleta poden rebre fins a 20\$ mensuals (240\$ per any).

A Espanya, la Llei d'Impostos sobre la Renda de les Persones Físiques (Art.42.2.h RDL 6/2010 art.17, BOE 13.04.2010) estableix que queden exemptes d'aquest impost les quantitats que queden exemptes abonin als treballadors en concepte de desplaçament entre residència i centre de treball en transport col·lectiu. S'estableix un límit de 1.500€ anuals per treballador.

Malgrat l'interès demostrat en l'àmbit de la mobilitat sostenible a la feina per la UE, actualment no existeix un cos legislatiu que reguli directament la planificació, la gestió de la mobilitat i els incentius ens els desplaçaments per treball a Europa, que s'explica per l'aplicació del principi de subsidiarietat que regeix les polítiques europees. En conseqüència, la gestió de la mobilitat és un àmbit de treball en què es considera que les regulacions i la legislació són més eficients preses a nivell local, regional o estatal que no comunitari.

Tanmateix i pel que fa als estats, s'ha de dir que ara per ara no existeixen fons estables destinats a la gestió de la mobilitat, sinó que és a partir de diferents programes i d'accions, no directament vinculats a la política de mobilitat estatal, que les administracions locals poden optar a finançament. Es tracta doncs, d'un punt feble a resoldre, ja que l'èxit de les actuacions de mobilitat i, en particular les dirigides a la millora dels desplaçaments a la feina, resideix en l'assumpció de responsabilitats compartides entre tots els agents (públics i privats) implicats.

APPENDIX 2

L'ACCÉS AL LLOC DE TREBALL EN LA NEGOCIACIÓ COL·LECTIVA: ÉS UNA VARIABLE QUE ES TÉ EN COMPTE? REFLEXIONS AL RESPECTE

ALBERT VILALLONGA ORTIZ

Institut Sindical d'Ambient i Salut, CCOO (ISTAS)

La negociació col·lectiva, com a instrument fonamental per millorar la qualitat de l'ocupació, i per tant, les condicions de treball, obre una oportunitat per promoure la mobilitat sostenible per desplaçar-se als centres de treball. Les actuacions favorables al canvi de model actual tenen més garanties d'assolir-se mitjançant l'acord entre els representants dels treballadors i les direccions de les empreses o les administracions públiques, mitjançant els convenis col·lectius, pactes o acords d'empreses.

En aquest context, l'Acord Interprofessional de Catalunya 2015-2017, signat per les organitzacions empresarials i els sindicats més representatius, estableix les orientacions, les recomanacions i els criteris que han de regular les relacions laborals, fent referència de forma particular a la mobilitat sostenible als centres de treball⁴ i a la seva vinculació amb el medi ambient⁵.

El Pla de desplaçaments d'empresa podria ser el màxim exponent de consens per afavorir la mobilitat sostenible, segura, saludable i equitativa a la feina. En aquest sentit, el Pla de qualitat de l'aire, que afecta 40 municipis de l'entorn metropolità de Barcelona, planteja (també ho fan altres instruments com el Pla Director de Mobilitat de la regió metropolitana de Barcelona) l'elaboració de plans de desplaçaments d'empresa en el marc de les actuacions per a lluitar contra la contaminació atmosfèrica⁶.

Tanmateix, una de les vies per les quals s'obre la possibilitat d'iniciar aquests tipus de pactes i de redactar plans de mobilitat d'empresa, és a través de la participació dels representants dels treballadors en la prevenció dels riscos laborals, atès que els accidents de trànsit que pateix el treballador en anar i tornar del lloc de treball es consideren accidents laborals⁷. En aquest sentit, els plans de mobilitat viària en el marc de la prevenció dels accidents *in itinere*⁸ en què els treballadors havien

⁴ "Les organitzacions signants formularan mètodes i instruments per a l'avaluació de la mobilitat de les persones treballadores entre la seva residència i el seu lloc de treball, així com les possibles mesures destinades a millorar la seguretat dels desplaçaments i l'eficàcia dels mitjans de transport".

⁵ "S'estudiaran mesures destinades a millorar la seguretat durant els desplaçaments dels treballadors, la reducció d'impactes ambientals i l'optimització dels mitjans de transport utilitzats".

⁶ Acord de Govern /127/2014, de 23 de setembre, pel qual s'aprova el Pla d'actuació per a la millora de la qualitat de l'aire a les zones de protecció especial de l'ambient atmosfèric.

⁷ Reial decret legislatiu 8/2015, de 30 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei General de la Seguretat Social.

⁸ Reial decret 404/2010, de 31 de març, pel qual es regula l'establiment d'un sistema de reducció de les cotitzacions per contingències professionals a les empreses que hagin contribuït especialment a la disminució i prevenció de la sinistralitat laboral.

de donar la seva conformitat (i les empreses podien reduir les cotitzacions), van permetre encetar un espai de negociació entre els delegats de personal i la direcció de l'empresa per a tractar la millora de la mobilitat dels treballadors. Malauradament, un recent decret que substitueix l'anterior ha eliminat aquest incentiu.

Al mateix temps, la negociació col·lectiva pot determinar que l'empresa incorpori el pla de mobilitat en els estudis per obtenir un certificat de gestió ambiental. Per exemple, tal i com disposa el certificat EMAS (sistema comunitari de gestió i auditoria ambiental), els treballadors tenen dret a rebre informació i formació, així com, a participar en el procés d'implantació i seguiment del certificat.

Més enllà dels plans de desplaçament d'empresa, les maneres en què s'han traslladat a la negociació col·lectiva les actuacions per reduir la dependència del vehicle privat motoritzat i el foment dels modes i pràctiques alternatives, tot i ser encara escasses, són força variades i van augmentant. Així, una mesura que pot tenir un ampli recorregut és la que estableix una exempció en la tributació de l'impost sobre la renda de l'import destinat al pagament del transport públic en els desplaçaments entre la residència i el centre de treball⁹.

Un altre camp que dóna joc al pacte entre les parts és la responsabilitat social corporativa, entesa com "la integració voluntària per part de les empreses de les qüestions socials i mediambientals en les operacions i en les relacions amb els clients, els proveïdors, els treballadors, els accionistes i la comunitat en què opera"¹⁰.

En aquest marc, ha estat sobretot per mitjà de l'acció sindical que s'han aconseguit avenços en aquesta matèria. Cada cop tenim més experiències en què els delegats han promogut acords per tirar endavant mesures efectives en mobilitat sostenible, tals com:

- Posada en marxa i ampliació de serveis d'autobusos d'empresa; fins i tot, han sorgit iniciatives per mancomunar aquests serveis de transport col·lectiu entre diverses empreses.
- Pagament, per part de les empreses, íntegrament o parcialment, de títols de transport públic als treballadors o d'abonaments als serveis públics de préstec de bicicletes.
- Instal·lació d'aparcaments segurs, dutxes i vestuaris per fomentar l'ús de la bicicleta; però també impartir formació teòrica i pràctica de cursos per circular amb bicicleta i per

fer petites reparacions i manteniment; de la mateixa manera, les empreses han distribuït bicicletes als seus treballadors per als desplaçaments a la feina.

- Implantació d'aplicacions informàtiques per gestionar el cotxe compartit, conjuntament amb l'oferta d'aparcament reservat en el recinte de les empreses i d'incentius econòmics.
- Establiment de pactes per promoure el teletreball amb condicions convenients per ambdues parts, a fi de reduir la mobilitat.
- Informació i explicació als treballadors dels serveis de transport públic que donen servei als centres de treball, així com, dels accessos a peu i en bicicleta.
- Realització de campanyes informatives i formatives per sensibilitzar i conscienciar els treballadors dels beneficis que comporta el canvi d'hàbits en mobilitat.

Una altra de les fites obtingudes, gràcies a la negociació col·lectiva, i que ha afavorit aquests progressos, ha estat la creació d'espais estables de negociació entre els delegats de personal i les direccions d'empresa o de la funció pública, on es tracten els aspectes relacionats amb la mobilitat a la feina.

A tot això cal afegir-hi que per dur a terme i reeixir en les propostes sindicals, des del sindicat s'ha impartit formació, i s'ha editat un bon nombre de materials de suport. Sobretot, s'ha ofert assessorament i orientació tècnica i sindical als representants dels treballadors per a emprendre, amb coneixements i destresa, accions de negociació col·lectiva per fomentar la mobilitat sostenible, segura, saludable i equitativa per a accedir als centres de treball¹¹.

⁹ Reial Decret 1788/2010, de 30 de desembre, pel qual es modifica els Reglaments dels Impostos sobre la Renda de las Persones Físiques.

¹⁰ Llibre verd per al foment d'un marc europeu per a la responsabilitat social de les empreses. Comunicació de la Comissió Europea de l'any 2001.

¹¹ Portal de mobilitat sostenible a la feina d'ISTAS/CCOO <http://movilidad.istas.net>